

УДК 324:323.2

DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2025-12-93-100>

Коваленко Олександр, аспірант Інституту
держави і права ім. В.М. Корецького НАН
України

Kovalenko Oleksandr, Postgraduate student at
V.M. Koretsky Institute of State and Law of
National Academy of Sciences of Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-5037-7167>

ОЦІНКА НАСЛІДКІВ ПОПУЛІСТСЬКИХ ЗАХОДІВ ДЛЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

ASSESSMENT OF THE CONSEQUENCES OF POPULIST MEASURES FOR THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY

Анотація. Популізм є одним із ключових феноменів сучасної політики, який значною мірою впливає на соціально-економічний розвиток країн. Від Аргентини до Угорщини, популістські лідери та їхні програми набувають популярності, пропонуючи рішення складних соціальних і економічних проблем за рахунок швидких і часто непродуманих заходів. Ця стаття має на меті дослідити, як популістські політики впливають на економіку, соціальні інститути та які довгострокові наслідки вони можуть спричиняти для суспільства.

У статті проведено аналіз впливу популістських заходів на соціально-економічний розвиток країни. Систематизовано теоретичні підходи до визначення сутності популізму та його ключових характеристик. На основі аналізу сучасних досліджень та емпіричних даних виявлено основні канали впливу популістської політики на економічне зростання, фінансову стабільність, інвестиційний клімат та соціальну згуртованість.

Досліджено, що популістські уряди, як правило, вдаються до короткострокових заходів, спрямованих на завоювання популярності серед населення, таких як незбалансоване підвищення соціальних виплат, встановлення адміністративного контролю над цінами та протекціоністські торговельні політики. Аргументовано, що в довгостроковій перспективі такі дії призводять до макроекономічної дестабілізації, зниження темпів економічного зростання, погіршення інституційного середовища та зростання державного боргу.

Особливу увагу приділено соціальним наслідкам популізму, зокрема посиленню суспільної поляризації, ерозії довіри до державних інститутів та створенню наративу «ми проти них», що підриває соціальну єдність. Наведено приклади з міжнародної практики та проведено паралелі з українськими реаліями, аналізуючи потенційні ризики популістських ініціатив для стійкого розвитку України.

Зазначено, що популістські заходи, попри свою потенційну короткострокову електоральну привабливість, у довгостроковій перспективі мають системні негативні наслідки для соціально-економічного розвитку країни. Економічний популізм через механізми незбалансованої фінансової експансії та інституційного волюнтаризму призводить до макроекономічної дестабілізації, зниження інвестиційної привабливості, ерозії інституційного середовища та, як підсумок, до стагнації або падіння економіки. Соціальні наслідки проявляються у посиленні суспільної поляризації, падінні довіри до демократичних інститутів та блокуванні необхідних структурних реформ.

Ключові слова: популізм, соціально-економічний розвиток, економічне зростання, фінансова політика, інституційне середовище, соціальна поляризація, макроекономічна стабільність.

Abstract. Populism is one of the defining phenomena of contemporary politics, significantly influencing the socio-economic development of countries. From Argentina to Hungary, populist leaders and their programs are gaining popularity by proposing quick, often ill-considered solutions to complex

social and economic problems. This article examines how populist policies impact economic performance, social institutions, and the long-term stability of societies.

The study provides a comprehensive analysis of the effects of populist measures on national socio-economic development. It systematizes theoretical approaches to defining the nature of populism and its core characteristics. Based on a review of current research and empirical data, the article identifies the primary channels through which populist policies affect economic growth, fiscal stability, the investment climate, and social cohesion.

The findings suggest that populist governments typically rely on short-term actions aimed at increasing public approval, such as unbalanced social spending, administrative price controls, and protectionist trade policies. In the long run, however, such measures tend to lead to macroeconomic destabilization, reduced economic growth, institutional degradation, and rising public debt.

Special attention is devoted to the social consequences of populism, including growing societal polarization, eroding trust in public institutions, and the promotion of «us versus them» narratives that undermine social unity. The article provides examples from international practice and draws parallels with the Ukrainian context, analyzing the potential risks that populist initiatives pose to the country's sustainable development.

Populist measures, despite their potential short-term electoral appeal, have systemic negative consequences for the socio-economic development of the country in the long term. Economic populism, through the mechanisms of unbalanced fiscal expansion and institutional voluntarism, leads to macroeconomic destabilization, a decrease in investment attractiveness, erosion of the institutional environment and, as a result, to stagnation or decline of the economy. Social consequences are manifested in increased social polarization, a decline in trust in democratic institutions and the blocking of necessary structural reforms.

Keywords: populism, socio-economic development, economic growth, fiscal policy, institutional environment, social polarization, macroeconomic stability.

Постановка проблеми. В умовах глобальних економічних викликів та політичної турбулентності поширення популізму, в тому числі і в Україні, ставить перед суспільством та державою низку гострих проблем. Ключова проблема полягає в тому, що популістські політичні сили, апелюючи до нагальних потреб населення та протиставляючи «простий народ» «корумпованим елітам», пропонують економічні та соціальні заходи, які є привабливими у короткостроковій перспективі. Однак, як свідчить світовий досвід та наукові дослідження, в довгостроковому вимірі така політика призводить до системних негативних наслідків: макроекономічної дестабілізації, ерозії державних інститутів, зниження інвестиційної привабливості та поглиблення соціальних розколів.

Крім того, популізм нерідко маскує дефіцит компетентної державної політики, підмінюючи структурні реформи гучними обіцянками без реального підґрунтя. Такі підходи спотворюють суспільне сприйняття ефективності державного управління, девальвують довіру до експертного середовища та ускладнюють реалізацію необхідних, але непопулярних заходів. Це створює небезпечний прецедент, за якого раціональна економічна політика програє у конкурентній боротьбі за підтримку виборців, а циклічність популістських рішень лише посилюється.

Таким чином, виникає нерозривний зв'язок між цією проблемою та важливими науково-практичними завданнями.

Наукове завдання полягає у систематизації та поглибленні знань про канали та механізми впливу популістської політики на соціально-економічну динаміку. Це вимагає не лише описової констатації фактів, але й побудови моделей, що пояснюють причинно-наслідкові зв'язки між популістськими гаслами, їхньою практичною імплементацією та конкретними економічними показниками (зростання ВВП, рівень інфляції, обсяг державного боргу, прямі іноземні інвестиції). Також актуальним є проведення компаративного аналізу досвіду країн, що пережили хвилі

популізму, з метою виявлення універсальних закономірностей та факторів стійкості до популістських ризиків.

Практичне завдання визначається нагальною потребою у розробці ефективних механізмів діагностики та протидії економічному популізму. Результати дослідження є підґрунтям для обґрунтування необхідності зміцнення незалежності ключових економічних інституцій (центрального банку, антикорупційних органів), підвищення рівня економічної грамотності суспільства та формування запиту на відповідальну, стратегічно орієнтовану державну політику. Також важливим аспектом є розробка системи індикаторів раннього попередження про перехід до популістської риторики в державному управлінні, що дозволить реагувати на загрози на етапі їх виникнення.

Для України, що стоїть перед завданнями повоєнної відбудови, адаптації до нової геополітичної реальності та поглиблення процесу європейської інтеграції, це завдання набуває особливої ваги. Стійкість до популістських спокус є однією з ключових умов макрофінансової стабільності, зміцнення інституційної спроможності держави та успішної реалізації довгострокових структурних реформ, що мають закласти фундамент для інклюзивного та сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика популізму та його впливу на соціально-економічні процеси знаходиться в центрі уваги кількох наукових шкіл. Умовно їх можна поділити на ті, що акцентують увагу на економічних, соціокультурних та інституційних передумовах і наслідках цього явища.

Фундаментальною для економічного аналізу популізму вважається праця під редакцією Рудігера Дорнбуша та Себастьяна Едвардса «Макроекономіка популізму в Латинській Америці». У цій роботі автори, на основі досвіду країн регіону в 70–80-х рр. XX ст. сформулювали класичну модель «макроекономічного циклу популізму». Ця модель описує типову послідовність із чотирьох фаз: 1) на початковому етапі уряд проводить масовану фіскальну та монетарну експансію (підвищує зарплати, пенсії, субсидії), що призводить до короткочасного економічного буму та зростання політичної підтримки; 2) згодом надмірний попит створює «вузькі місця» в економіці, провокуючи стрибок інфляції та дефіцит платіжного балансу; 3) настає фаза глибокої кризи, що супроводжується втечею капіталу, вичерпанням валютних резервів та різким падінням реальних доходів населення; 4) зрештою, уряд змушений вдаватися до жорстких стабілізаційних заходів, які повністю нівелюють початкові «здобутки» популістської політики [3]. Ця концептуальна рамка і досі залишається актуальною для аналізу політики багатьох країн, що розвиваються.

Нова хвиля досліджень, представлена, зокрема, працями К. Требеша, М. Функе та М. Шуларіка, використовує сучасні економетричні методи та ширшу географічну і часову вибірку. Їхній висновок про те, що прихід до влади популістів у середньостроковій перспективі коштує країні в середньому 10% ВВП на душу населення, є потужним емпіричним підтвердженням руйнівної сили популізму. Автори доводять, що ключовими каналами негативного впливу є посилення протекціонізму, підрив демократичних інститутів (зокрема, обмеження виконавчої влади) та макроекономічна нестабільність [9].

Додатково, аналітичні звіти провідних економічних інститутів, таких як Кільський інститут світової економіки, регулярно підтверджують ці висновки, вказуючи на стабільний негативний зв'язок між популістською політикою та ключовими економічними показниками [6].

Паралельно існує дискусія щодо першопричин попиту на популізм. Такі вчені, як Л. Гуїзо, Г. Еррера, М. Мореллі та Т. Сонно, роблять акцент на економічних шоках, зростанні нерівності та економічній незахищеності громадян як на головному драйвері [10]. Дослідженню політико-економічних аспектів явища присвячена монографія П. Станкова, в якій аналізується циклічність популістських хвиль, їхній зв'язок з економічними кризами та конфліктами, що базуються на ідентичності [7].

Інші дослідники пропонують альтернативні визначення та моделі. Наприклад, Дарон Аджемоглу та його співавтори пропонують формальну модель, де популізм визначається як

політика, що апелює до широких мас, але є неефективною в довгостроковій перспективі, і з'являється в умовах слабких інституційних обмежень [5].

Водночас, представники соціокультурного підходу, зокрема Піппа Норріс та Рональд Інглхарт у своїй праці «Культурний реванш», стверджують, що сучасний західний популізм є радше культурною реакцією старшого покоління на прогресивні зміни цінностей у суспільстві [4]. Цей підхід пояснює, чому популісти так часто апелюють до традиційних цінностей та національної ідентичності.

Сучасні дослідження намагаються пояснити причини попиту на популізм. Частина вчених пов'язує його з економічними шоками та кризами. Наприклад, Л. Гуізо та його співавтори доводять, що економічна незахищеність підриває довіру до політичних інститутів, що і створює попит на популістів [10]. Схожу логіку розвивають і новітні дослідження, які показують, що масштабні кризові явища, такі як епідемії, залишають глибокий «політичний шрам», посилюючи недовіру до урядів та підтримку опозиційних, в тому числі популістських, сил [1].

Інституційний підхід, представлений у роботах Д. Родріка, розглядає популізм як симптом кризи сучасної моделі ліберальної демократії та глобалізації, які не змогли запропонувати адекватні компенсаторні механізми для тих, хто програв від цих процесів. З цієї точки зору, популізм є деструктивною відповіддю на реальні проблеми інституційного дизайну.

Соціальні аспекти популізму розглядаються у працях М. Кайані та Г. Меарді, які аналізують вплив популістських урядів у Європі на соціальну політику, виокремлюючи «інклюзивні» (орієнтовані на розширення соціальних прав для «корінного» населення) та «ексклюзивні» (спрямовані проти мігрантів та меншин) моделі популізму [8]. В українському науковому дискурсі проблема популізму найчастіше розглядається в політологічному контексті, проте все більше уваги приділяється і його економічним проявам, зокрема у працях, що аналізують вартість передвиборчих обіцянок [2] та їхній вплив на переговорні позиції країни з міжнародними кредиторами.

Метою даної статті є комплексна оцінка наслідків реалізації популістських заходів для соціально-економічного розвитку країни шляхом систематизації теоретичних підходів та аналізу емпіричних даних для ідентифікації ключових ризиків та загроз. У межах поставленої мети передбачається виявити закономірності впливу популістської політики на макроекономічну стабільність, інвестиційний клімат, якість державного управління та рівень суспільної консолідації. Особлива увага приділяється аналізу досвіду окремих країн, де популістські практики стали визначальними для політичного курсу, з метою виявлення спільних рис і специфічних чинників, що обумовлюють ступінь і характер впливу популізму.

Стаття також має на меті сформувати теоретико-аналітичну базу для подальших прикладних досліджень, які можуть бути використані для розробки механізмів раннього виявлення проявів економічного популізму та запобігання його негативним наслідкам. Важливим аспектом є обґрунтування рекомендацій щодо посилення стійкості державних інституцій до короткострокового політичного тиску та популярних, але економічно необґрунтованих рішень, що є особливо актуальним для країн із нестабільною демократичною традицією або в умовах післякризової відбудови, як це має місце в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Популізм як політична ідеологія та практика базується на антагоністичному поділі суспільства на «чистий, простий народ» та «корумповану, відірвану еліту». В економічній площині це протиставлення трансформується у політику, яка нібито спрямована на захист інтересів більшості, але часто ігнорує довгострокові економічні закони та бюджетні обмеження. Розглянемо детальніше механізми впливу популістських заходів на ключові сфери життя країни.

Економічні наслідки популістських заходів

1. Макроекономічна дестабілізація та «цикл популізму». Одним з найпоширеніших проявів економічного популізму є нестримна фіскальна експансія. Уряди вдаються до різкого підвищення заробітних плат у державному секторі, пенсій та інших соціальних виплат, не підкріплених

реальним зростанням продуктивності праці та економіки в цілому. Це створює короткочасний «бум» споживчого попиту, який популісти представляють як доказ успішності своєї політики. Однак такий підхід неминуче призводить до стрімкого зростання дефіциту державного бюджету. Для його покриття уряди часто чинять тиск на центральний банк з метою проведення емісійного фінансування («друк грошей») або ж вдаються до надмірних зовнішніх запозичень [3].

Така політика запускає класичний «макроекономічний цикл популізму». За фазою початкового підйому та ейфорії слідує фаза «перегріву» економіки, виникнення дефіциту товарів, прискорення інфляції та вичерпання валютних резервів. Врешті-решт, країна стикається з глибокою економічною кризою: гіперінфляцією, стрімкою девальвацією національної валюти, кризою платіжного балансу та борговою кризою. Наслідком стає необхідність впровадження жорстких заходів економії, які боляче б'ють саме по тих верствах населення, інтереси яких популісти обіцяли захищати. Прикладом може слугувати політика субсидування цін на енергоносії, що обговорювалася в Україні. Хоча вона є привабливою для споживачів, без відповідних ринкових компенсаторів вона генерує величезні фіскальні розриви, ставить під загрозу енергетичну безпеку та зриває співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями, які є кредиторами останньої інстанції [2].

2. Підрив інвестиційного клімату та інституційного середовища. Популістські уряди часто демонструють зневагу до стабільних «правил гри», що є основою для залучення довгострокових інвестицій. Ця непередбачуваність не є випадковою, а витікає із самої природи сучасного популізму. Як стверджує Дені Родрік, популізм є реакцією на надмірну глобалізацію та зростаючу недовіру до еліт та інститутів, які її просуvalи. Відповідно, прийшовши до влади, популісти вважають своїм мандатом руйнування існуючого економічного порядку. Їхні дії, спрямовані проти іноземного капіталу, міжнародних угод та усталених ринкових правил, створюють середовище правової невизначеності. Це логічно призводить до підриву довіри інвесторів, відтоку капіталу та гальмування довгострокових проєктів, що поглиблює економічні проблеми, які й привели популістів до влади [11].

Ключовою мішенню для популістів стають незалежні інститути, що виконують функцію стримувань і противаг: судова система, центральний банк, антикорупційні органи, регулятори ринків. Ослаблення їхньої незалежності та підпорядкування політичній волі уряду руйнує захист прав власності, унеможлиблює проведення виваженої монетарної політики та створює сприятливі умови для корупції. Як наслідок, спостерігається відтік капіталу з країни, суттєве скорочення обсягів прямих іноземних інвестицій, які є джерелом нових технологій та управлінських практик, та загальне уповільнення технологічної модернізації економіки [9].

3. Зниження довгострокових темпів економічного зростання. Сукупність зазначених факторів – макроекономічна нестабільність, поганий інвестиційний клімат, ерозія інститутів та економічна ізоляція – неминуче призводить до уповільнення, а часто і до падіння темпів економічного зростання в довгостроковій перспективі. Політика протекціонізму, захищаючи окремі неефективні галузі, знижує загальну конкурентоспроможність національної економіки та позбавляє споживачів доступу до дешевших та якісніших імпортованих товарів.

Більше того, популістська риторика часто знецінює роль знань, експертизи та освіти, протиставляючи їх «народній мудрості». Це може трансформуватися у скорочення державного фінансування науки, освіти та інноваційних проєктів. У довгостроковій перспективі це підриває головний двигун сучасного економічного зростання – людський капітал та інноваційний потенціал нації. Дослідження К. Требеша, М. Функе та М. Шуларіка, що охоплює досвід десятків країн за понад століття, переконливо доводить, що замість обіцяного процвітання, населення в середньому отримує значне зниження реальних доходів та погіршення якості життя через 10-15 років після приходу популістів до влади [9].

Соціальні наслідки популістських заходів. Вплив популізму не обмежується лише економічною сферою. Його соціальні наслідки є не менш руйнівними для суспільного організму.

1. Посилення соціальної поляризації та ерозія соціального капіталу. Популістська риторика, що будується на антагоністичному протиставленні «народу» та «еліт», а також на пошуку внутрішніх та зовнішніх ворогів (наприклад, мігрантів, етнічних меншин, олігархів, міжнародних організацій), веде до глибокого розколу в суспільстві. Політична боротьба перетворюється на гру з нульовою сумою, де компроміс сприймається як зрада. Це створює атмосферу нетерпимості, ненависті та ворожнечі, що руйнує соціальний капітал – мережу довіри, норм та зв'язків, які дозволяють суспільству ефективно функціонувати та вирішувати спільні проблеми.

2. Ерозія довіри до демократичних інститутів та ЗМІ. Систематичні атаки на незалежні ЗМІ (яких таврують як «продажних» або «фейкових»), суди, парламент, виборчі комісії та інші демократичні інститути підривають фундаментальну довіру громадян до них. Коли громадяни перестають вірити в неупередженість судів чи чесність виборів, легітимність усієї політичної системи опиняється під загрозою. Це створює небезпеку для демократичного розвитку країни та може стати першим кроком до встановлення авторитарних режимів, де влада концентрується в руках одного лідера, не обмеженого жодними інституційними рамками.

3. Блокування необхідних реформ через ілюзію простих рішень. Популізм створює у громадян хибне уявлення, що складні, структурні соціально-економічні проблеми (старіння населення та дефіцит пенсійного фонду, неефективність державної власності, необхідність модернізації інфраструктури) мають прості та швидкі рішення. Це знижує суспільний запит та готовність до проведення необхідних, але часто болісних реформ, які вимагають часу, ресурсів, стратегічного бачення та суспільного консенсусу. Замість складної пенсійної реформи пропонується просто «взяти у багатих і віддати бідним». Замість ринкових реформ в енергетиці – обіцянка «заморозити» тарифи. Така політика відкладає вирішення проблем, накопичуючи їх, що в майбутньому призведе до ще глибшої кризи та необхідності ще більш радикальних змін.

Таким чином, детальний розгляд механізмів впливу популізму демонструє, що його деструктивний потенціал є системним. Економічні провали та соціальна деградація взаємно підсилюють один одного, заганняючи країну в затяжну кризу та позбавляючи її перспектив сталого розвитку.

Висновки. Аналіз теоретичних джерел та емпіричних даних дозволяє зробити висновки, що популістські заходи, попри свою потенційну короткострокову електоральну привабливість, у довгостроковій перспективі мають системні негативні наслідки для соціально-економічного розвитку країни. Економічний популізм через механізми незбалансованої фінансової експансії та інституційного волюнтаризму призводить до макроекономічної дестабілізації, зниження інвестиційної привабливості, ерозії інституційного середовища та, як підсумок, до стагнації або падіння економіки. Соціальні наслідки проявляються у посиленні соціальної поляризації, падінні довіри до демократичних інститутів та блокуванні необхідних структурних реформ.

Для України, яка стоїть перед безпрецедентними завданнями повоєнної відбудови, модернізації економіки та поглиблення європейської інтеграції, ризики популізму є особливо високими. Протидія йому вимагає комплексних зусиль. На практичному рівні це означає необхідність розробки та імплементації стійких інституційних запобіжників: посилення законодавчої незалежності Національного банку, впровадження жорстких бюджетних правил, що обмежують можливості для маніпуляцій з дефіцитом, забезпечення прозорості державних фінансів та зміцнення антикорупційної інфраструктури. Не менш важливим є підвищення рівня економічної та медійної грамотності населення, що дозволить громадянам більш критично оцінювати політичні обіцянки.

Водночас проведений аналіз має певні обмеження і відкриває шляхи для подальших досліджень. Дана стаття має переважно узагальнюючий характер. Перспективними напрямками подальших наукових розвідок є: по-перше, проведення кількісного економетричного аналізу для оцінки вартості конкретних популістських ініціатив в Україні за останні десятиліття; по-друге, порівняльний аналіз проявів та наслідків економічного популізму в Україні та інших країнах Східної Європи, що дозволить виявити спільні риси та унікальні національні особливості; по-третє,

поглиблене дослідження впливу популістської риторики на секторну структуру економіки, зокрема на галузі, що є чутливими до державного регулювання та субсидій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Aksoy C.G., Eichengreen B., Saka O. The Political Scar of Epidemics. *NBER Working Paper*. 2020. № w27049.
2. Дешевий газ і ліки, зарплата – тисяча доларів, пенсія – 5 тисяч гривень. Популізм чи ні? Економічна правда. 2019. URL: <https://epravda.com.ua/publications/2019/03/28/646489/> (дата звернення: 07.03.2024).
3. Dornbusch R., Edwards S. (eds.) The Macroeconomics of Populism in Latin America. Chicago : University of Chicago Press, 1991. 412 p.
4. Norris P., Inglehart R. Cultural Backlash: Trump, Brexit, and Authoritarian Populism. Cambridge : Cambridge University Press, 2019. 508 p.
5. Acemoglu D., Egorov G., Sonin K. A Political Model of Populism. *The Quarterly Journal of Economics*. 2013. Vol. 128, № 2. P. 771–805.
6. The Economic Consequences of Populism. Kiel Institute for the World Economy. 2024. URL: <https://www.ifw-kiel.de/publications/kiel-focus/the-economic-consequences-of-populism/> (дата звернення: 07.03.2025).
7. Stankov P. The Political Economy of Populism: An Introduction. London: Routledge, 2021. 214 p.
8. Caiani M., Meardi G. Populism in power and its socio-economic policies: An assessment of European evidence. *Stato e mercato*. 2022. Vol. 2. P. 207–230.
9. Funke M., Schularick M., Trebesch C. Populists in Power: Economic and Political Consequences. *EconPol Forum*. 2024. Vol. 25, № 2. P. 24–28.
10. Guiso L., Herrera H., Morelli M., Sonno T. Demand and Supply of Populism. *IEEF Working Papers Series*. 2017. № 1703. 59 p.
11. Rodrik D. Populism and the Economics of Globalization. *Journal of International Business Policy*. 2018. Vol. 1. P. 12–33.

REFERENCES

1. Aksoy, C.G. & Eichengreen, B. Saka, O. (2020). The Political Scar of Epidemics. *NBER Working Paper*, № w27049 [in English].
2. (2019). Deshevyi haz i lyky, zarplata – tysiacha dolariv, pensii – 5 tysiach hryven. Populizm chy ni? [Cheap gas and medicine, salary – a thousand dollars, pension – 5 thousand hryvnias. Populism or not?] *Ekonomichna pravda – Economic Truth*. Retrieved from <https://epravda.com.ua/publications/2019/03/28/646489/> [in Ukrainian].
3. Dornbusch, R. & Edwards, S. (eds.) (1991). The Macroeconomics of Populism in Latin America. Chicago: University of Chicago Press [in English].
4. Norris, P. & Inglehart, R. (2019). Cultural Backlash: Trump, Brexit, and Authoritarian Populism. Cambridge: Cambridge University Press [in English].
5. Acemoglu, D., Egorov, G. & Sonin, K. A (2013). Political Model of Populism. *The Quarterly Journal of Economics*, 128 (2), 771–805 [in English].
6. (2024). The Economic Consequences of Populism. Kiel Institute for the World Economy. www.ifw-kiel.de. Retrieved from <https://www.ifw-kiel.de/publications/kiel-focus/the-economic-consequences-of-populism/> [in English].
7. Stankov, P. (2021). The Political Economy of Populism: An Introduction. London: Routledge [in English].
8. Caiani, M. & Meardi, G. (2022). Populism in power and its socio-economic policies: An assessment of European evidence. *Stato e mercato*, 2, 207–230 [in English].
9. Funke, M., Schularick, M. & Trebesch, C. (2024). Populists in Power: Economic and Political Consequences. *EconPol Forum*, 25 (2), 24–28 [in English].

10. Guiso, L., Herrera, H., Morelli, M., & Sonno, T. (2017). Demand and Supply of Populism. *EIF Working Papers Series*, 1703 [in English].
11. Rodrik, D. (2018). Populism and the Economics of Globalization. *Journal of International Business Policy*, 1, 12–33 [in English].

Подано до редакції 07.03.25 р.

Прийнято до друку 09.04.25 р.